



KOVÁCS ELEONÓRA
Anyakönyvek és a genealógiai kutatás

A Turul 2012. évi 1. füzetében annak a konferenciának az előadásából ad közre írásokat, amelyet a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2011. október 18-án a Magyar Nemzeti Múzeumban „Anyakönyvek és a genealógiai kutatás” címmel szervezett. Az itt elhangzott előadások jelentős része beérkezett szerkesztőségünkbe, így lehetőség nyílt egy tematikus szám létrehozására. (Bár nem a konferencián hangzott el, de mivel szorosan a témához kapcsolódik, szerepeltetünk egy, a mormon mikrofilmzés történetét tárgyaló forrásközlést is.)

Az itt közölt anyag három témakör köré szerveződik, s többféle nézőpont és vélemény ismerhető meg belőle. A rendezvény megszervezésének apropója – s egyben a konferencia egyik problémaköre – a közlevéltárakban folytatható anyakönyvi kutatásokat befolyásoló törvényi szabályozás megváltoztatásának közelmúltban tervezett módja volt. Az anyakönyvek kutatásának jogi szabályozásával kapcsolatos nagy érdeklődést a 2010. évi I. törvény váltotta ki, amely világossá tette, hogy a levéltárakban őrzött állami anyakönyvek másodpéldányai nem kutathatóak. A konferencián elhangzott a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium jogi szakreferensének előadása, aki a kutatást szabályozó törvények rövid összefoglalása mellett megfogalmazta, hogy az úgynevezett anyakönyvi és a levéltári törvényt kellene összehangba hozni, s olyan szabályozást lenne szükséges megalkotni, amely mind a személyes adatok védelmét, mind pedig a kutatók érdekeit figyelembe veszi.

A közlevéltárak, a világi gyűjtemények problémái mellett a következő kérdéskör az egyházi levéltárakban őrzött anyakönyvek kutatásának módja, szabályozása volt, s hogy miként reagálnak az egyre bővülő és változó kutatói igényekre az egyházi gyűjtemények. Jelentős különbségek vannak a különböző egyházak által alkalmazott szabályozások között, valamint az e-kutatással kapcsolatos lépések terén is. Nem csupán az e tárgyban felvetődött megoldandó problémák, hanem a családtörténet, családfakutatás egyházi archívumokban őrzött főbb levéltári forrásai is tárgyai e tanulmányoknak.

Harmadik kérdéskörként szerepelnek a határon túli – Erdélyben, Felvidéken, Vajdaságban és Kárpátalján található – magyar vonatkozású levéltári anyagokról, azok fellelhetőségéről, valamint az ottani kutatás lehetőségeiről, s az azt szabályozó törvényekről szóló írások.

Az egyre gyarapodó kutatói igények, a restaurálás és az őrzés problémái, de az informatika adta új lehetőségek is egy irányba mutatnak: a digitalizálás lenne az ideális megoldás. Ezzel meghatározott keretek között, megfelelő szabályok, törvények betartása mellett (akár egyházi, akár világi gyűjteményekről legyen is szó), az iratot őrzők által ellenőrzött módon egyszerre lehetne eleget tenni nem csupán a jogszabályoknak, s a veszélyeztetett iratok állományvédelme miatt előírt követelményeknek, de a korunkra jellemző felgyorsult információáramlás okozta újabb és újabb kutatói igényeknek is.

A konferencia programja

- ORBÁN BALÁZS ANDRÁS (jogi szakreferens, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Anyakönyvi kutatások jogi szabályozása
- SZUROMI SZABOLCS ANZELM (rektor, Pázmány Péter Katolikus Egyetem):
A Magyar Katolikus Egyház kánonjogi álláspontja az anyakönyvek tekintetében
- SZABADI ISTVÁN (igazgató, Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára):
Anyakönyvek kutatása a Magyarországi Református Egyház gyűjteményeiben
- KERTÉSZ BOTOND (történész–muzeológus, Evangélikus Országos Múzeum):
Anyakönyvek kutatása a Magyarországi Evangélikus Egyház gyűjteményeiben
- HARASZTI GYÖRGY (elnök, Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékhely Közalapítvány): A magyarországi izraelita anyakönyvek kutatása
- KOLLEGA TARSOLY ISTVÁN (levéltáros, Magyar Országos Levéltár): Anyakönyvi kutatások a Magyar Országos Levéltárban
- BEKE MARGIT (elnök, Esztergom–Budapesti Főegyházmegyei Egyháztörténeti Bizottság): A Tanácsköztársaság némely anyakönyvezési gyakorlata.
- LAKATOS ANDOR (igazgató, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár): Anyakönyvek digitalizálásának tapasztalatai Kalocsán
- BERNÁD RITA (levéltáros, Gyulafehérvári Főegyházmegyei Levéltár): Erdélyi anyakönyvi kutatások lehetőségei
- BOTLIK JÓZSEF (egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem): Anyakönyvi kutatások lehetőségei Kárpátalján
- APRÓ ERZSÉBET (ny. főlevéltáros, Bács-Kiskun Megyei Levéltár): Anyakönyvi kutatások lehetőségei a Vajdaságban
- HUNYADY LÁSZLÓ (elnök, Magyar Családkutató Egyesület): Anyakönyvi kutatások tapasztalatai a Felvidéken